
Evaluering av «tverrfakultetlig» undervisning om aktivitet og deltakelse for mennesker med funksjonsnedsettelse

Tove Pedersen Bergkvist

NASJONAL KOMPETANSETJENESTE

for barn og unge med funksjonsnedsettelse

Evaluering av «tverrfakultetlig» undervisning om aktivitet og deltakelse for mennesker med funksjonsnedsettelse

Av Tove Pedersen Bergkvist

Denne artikkelen er en del av evaluering av «tverrfakultetlig»¹ undervisning ved Nord Universitet om tema *Aktivitet, deltakelse og likeverdige muligheter, med fokus på personer med en funksjonsnedsettelse* (heretter omtalt som Aktiv Ung-seminaret) . For å få kunnskap om hva studentene mener om å møtes på tvers disse to dagene ble det gjennomført et fokusgruppeintervju. Informantene er fem studenter fra de tre fakultetene som deltok på Aktiv ung-seminaret 12.-13. november 2019. Intervjuguide var utarbeidet i forkant (vedlagt). I tillegg til fokusgruppeintervju, har fakultetene gjennomført en evaluering for alle studentene gjennom elektronisk spørreskjema. Det er ikke inkludert i denne artikkelen

Undervisningen har vært initiert av Nasjonal kompetansetjeneste for barn og unge med funksjonsnedsettelse (NKBUF), og har etter hvert utviklet seg til å bli et samarbeid mellom NKBUF og de tre fakultetene. I 2019 var det 6. gang undervisningen ble gjennomført.

Overordnet mål for undervisningen er at den skal

- gi inspirasjon og motivasjon for et videre faglig fokus på kunnskap som er nødvendig for å realisere likeverdige muligheter og reell deltakelse for alle.
- være en faglig inspirasjon til å arbeide for at alle mennesker skal ha mulighet til å leve et aktivt og selvstendig liv.
- skape nysgjerrighet og forståelse for at samhandling og samskaping på tvers av profesjoner er nødvendig for å realisere likeverdige muligheter for aktivitet og deltakelse. Dette kan også innebære å inkludere områder utenfor tradisjonelle profesjonsfag, for eksempel frivillig sektor.

Først presenteres studentenes **opplevelse av nytte** og **viktigste budskap** av Aktiv Ung-seminaret i et overordnet perspektiv. Det etterfølges av en oppsummering fra hvert hovedtema, som er **utvikling av egen kompetanse, tverrfaglighet** og **medvirkning**. Deretter går det grundigere inn i de tre hovedtemaene, før det av rundes med tanker rundt **veien videre**.

Hva opplevde studentene som nyttig med 'Aktiv ung'-seminaret?

Barrierer

Uavhengig av profesjon uttrykte studenten at det var nyttig å få kunnskap om de ulike barrierer som mennesker med funksjonsnedsettelse møter, hvordan de har mestret barrierene. Studentene opplevde det som overraskende at fysiske barrierer kan være det minste problem for den som har en funksjonsnedsettelse. Studenten trakk spesielt fram *holdningene* som mennesker med funksjonsnedsettelse blir møtt med på alle samfunnsarenaer, at det ofte oppleves som den største

¹ Følgende tre fakulteter er med: Fakultet for Samfunnsvitenskap, Fakultet for Lærerutdanning og Fakultet for Helsevitenskap.

barrieren for mange som er «profesjonelle brukere. Følelsen av å bli usynliggjort ved å oppleve at spørsmål om dem stilles til andre som er med gjorde også inntrykk.

Brukerhistoriene

Studentene mente at de ulike brukerhistoriene (benevnes heretter som profesjonelle brukere) på ulike måter fikk belyst hva som oppleves bra og hva som oppleves dårlig på en god måte. At den ene brukeren var en pårørende ble også trukket fram som bra, de blir ofte glemt. Studentene framhevet at de fikk innsikt i at det skal mye kunnskap og kompetanse til for å kunne manøvrere seg i velferdssystemet! Det var gode eksempler på hvordan de profesjonelle brukerne har tatt tak i livene sine for å få hverdagene til å fungere.

Alle historiene var preget av både med- og motgang, og hvordan en må manøvrere seg i samfunnet for å få kunne være aktiv og deltakende. Tiltak og rettigheter må fortsatt kjempes for. Dette opplevde alle studentene som bra.

Ulike perspektiver på funksjonshemming

Studentene var enige om at *ulike perspektiver på funksjonshemming* var et godt tema å starte dagen med, og så bygge på med brukerhistorier og pårørendehistorie. *Sykepleie- og barnehagestudentene* uttrykte at dette var ny teori for dem. *Sykepleiestudentene* kjente seg igjen i medisinsk perspektiv, mens *barnehagestudentene* kjente seg mer hjemme i det sosiale perspektivet. De opplevde at det var nyttig kunnskap å ha med seg videre under seminaret, og de så på andre profesjoner sine perspektiver med mer positiv nysgjerrighet.

Refleksjonsøktene

Refleksjonsøktene som var underveis, at studenter *måtte* svare, opplevdes som nyttig. De mente at det var mye læring i svarene fra studenter på andre utdanninger. Intervjudeltakerne uttrykte enighet om dette.

Seminaret sitt viktigste budskap

For *sykepleierstudentene* var det viktigste budskapet den tydelige og sterke formidlingen fra de profesjonelle brukerne om at diagnosen ikke er av betydning for å leve aktive liv. *Jeg er ikke min diagnose....* individet, personen kan ha en tendens til å forsvinne for sykepleierne i profesjonsutøvelsen. *Sosionomstudentene* var enige i dette. De fremhevet også at kommunikasjon var viktig, og trakk fram betydningen av å ha et helhetlig perspektiv (se hele mennesket). *Barnehagestudentene* opplevde at seminaret var en øyeåpner for at inkludering og deltakelse virkelig har stor verdi for alle.

Oppsummert om tema 1; utvikling av egen kompetanse

Sosionomstudentene kan med sin kompetanse bidra til økt sosial deltakelse ved å få andre profesjoner til å forstå hva som skal til, sosionomer har oversikt over ytelser og rettigheter. Argumentere for at inkludering sammen med andre bør velges. Som profesjonelle kan de ha fokus på alle samfunnskapte barrierer.

Sykepleierstudentene kan med sin kompetanse bidra til økt sosial deltakelse ved å sette det på agendaen i sine møter med egen faggruppe og andre. Som profesjonell kan de løfte fram betydningen av tverrfaglig samarbeid for den som har behov for bistand.

Barnehagelærerstudentene sier de kan bidra med å løfte fram betydningen av sosial deltakelse for alle. Som profesjonelle er de flinke til å se det enkelte barn, og de kan ha fokus medvirkning.

Alle studentene understreket viktigheten av å jobbe for å endre holdningene våre. Diskriminerende og nedsettende holdninger er den del av de samfunnskapte barrierer som mennesker med funksjonsnedsettelse møter.

Oppsummert om tema 2; tverrfaglighet

Studentene er opptatt av tverrfaglighet, men erfarer fra praksis at tverrfagligheten har dårlige kår. Å ha en forelesning om ulike perspektiver på funksjonshemming opplevdes som nyttig, og beskrives av *sykepleier- og barnehagelærerstudentene* som en øyeåpner for at ulike profesjoner «tilhører» ulike perspektiver. Sykepleierstudentene etterlyser tverrfaglighet som tema under utdanning og i praksis. Deres erfaringer fra praksis er at det ofte ikke er en reell vilje til å bruke tilstrekkelig tid sammen. *Sosionomstudentene*, som sier at de har stort fokus på tverrfaglighet i sin utdanning, føler seg ofte alene om dette, og opplever at deres kunnskap og perspektiv kan bli nedvurdert av andre profesjoner som har andre perspektiver. De hadde ønsket at *betydningen* av tverrfaglig samarbeid hadde kommet enda bedre fram disse to dagene.

Det var et samlet ønske om å bruke mer tid på tvers under seminaret, å kunne bruke fra ½ - 1 dag, jobbe tverrfaglig med case.

Studentene gir samlet uttrykk for at de er nysgjerrige på, og har et ønske om å bli bedre kjent med de andre profesjonene. Erfaringer fra praksis og gjennom fortellingene fra dette seminaret gjør at studentene stiller spørsmål om det er nok kunnskap og kompetanse om hvordan man best kan jobbe tverrfaglig, og om viljen til å jobbe tverrfaglig er til stede.

Oppsummert om tema 3; medvirkning

Studentene uttrykker at fokuset på medvirkning har vært bra! Seminaret har vist at det kan være vanskelig å få lov til å medvirke, det kommer ikke av seg selv. Det har gitt studentene innblikk i at muligheter til å medvirke ikke kommer av seg selv, men ofte må kjempes for.

De profesjonelle brukerne sine opplevde barrierer handler ofte om våre holdninger, og det er overførbart til alle arenaer. Noen av foreleserne var med på å slå ned fordommer vi ikke visste vi hadde. Ubevisst behandler vi mennesker annerledes.

Videre følger en grundigere beskrivelse fra studentene av de tre hovedtemaene, hele tiden med referanse til innholdet i Aktiv Ung-seminaret relatert til egen profesjon og praksis.

Tema 1 Utvikling av egen kompetanse

Hvordan kan du, i din profesjon, bidra til at sosial deltakelse øker for de med funksjonsnedsettelse?

Sosionomene kan brukes til å forstå hva som skal til for å gjøre ting bedre for mennesker med funksjonsnedsettelse; oversikt over ytelse, god relasjon til personen som skal jobbes med, individuelt og på samfunnsplan, involvere den enkelte i egen prosess (Empowerment). Nyutdannede sosionomer kommer med ny kunnskap – løfte fram de områder som vi vet er problemet nå.

Inkludering sammen med andre reduserer skillet mellom funksjonshemmet og ikke funksjonshemmet. Skal barn med funksjonsnedsettelse hjelpes i klassen eller skal de ut av klassen + fritid. Alle er veldig forskjellige, bare diagnosenavnet som er likt ... Individuelt fokus. Arbeid: ha tillit til de kan greie jobb eller bidra på en likeverdig måte. Sosial deltakelse sammen med andre er målet. Være med å bygge ned de menneskeskapte barrierene (holdninger). Sosionomstudentene sier at dette er temaer som de stadig diskuterer i sin utdanning.

Sykepleierne kan ha generell opplæring for alle som de jobber sammen med. Ufarliggjøre det å være i aktivitet når du har en funksjonsnedsettelse. Bidra med kompetanse hos de som skal være rundt.

Barnehagelærerne forteller at sosial deltakelse ikke vært tema i undervisningen. I dialoger / møter i praksisperioden (for eksempel i møter, sammen med PPT) har de erfart at det har vært tema. Som profesjon kan de bidra til å løfte fram betydningen av sosial deltakelse.

Uavhengig av profesjon var studentene oppmerksomme på at det kan være utfordrende som nyutdannet å komme inn med ny kunnskap hos kollegaer som har jobbet i mange år.

Hva blir din rolle som profesjonell i dette arbeidet?

Sosionomstudentene framhevet de kunne belyse de samfunnsskapte barrierer. Komme inn med ny kunnskap som nyutdannet.

Sykepleierstudentene framhever også betydningen av ny, oppdatert kunnskap som de har når de kommer ut i jobb. *Snakke med og ikke om. Betydningen av tverrfaglig samarbeid for å bistå den som trenger det ble veldig tydelig i løpet av disse to dagene (eks flytteprosessen til den en profesjonelle brukeren som startet mer enn et år i forkant, og likevel kom de ikke i mål til skolestart). Vi skal samarbeide på tvers!*

Barnehagelærere er flinke til å se det enkelte barn, snakke med barna, hva motiverer den enkelte, få den enkelte til å være med, delta. *Medvirkning har fokus... Rammene i barnehagen er nok mer åpen enn i skolen, noe som gir større handlingsrom.*

Alle studentene understreket viktigheten av å jobbe for å endre holdningene våre.

Tema 2 utvikle tverrfaglige perspektiver som profesjonsutøver

Neste tema omhandler tverrfaglighet.

Hvilken betydning har det tverrfaglig arbeid for å imøtekomme personer med funksjonsnedsettelse?

Sosionomstudentene er tydelige på at tverrfaglig samarbeid har alt å si for å få et helhetlig perspektiv og koordinerte tilbud. *Mange har behov for hjelp til bolig, hjemmetjeneste, støttekontakt, transport osv – alle brikkene i puslespillet må være der, og på riktig plass. Dersom et område ikke fungerer, kan muligheter for å være aktiv og deltakende falle som et korthus.*

Sykepleiestudentene trakk fram erfaring fra praksis i hjemmetjenesten: *Tverrfaglighet kan føre til krasj, dette er ikke vår oppgave, det må noen andre ta, må gå via noen andre – oppgaven blir en kasteball i stedet for å lage et nettverk rundt det. Ansvarer ble ikke fulgt opp....*

Barnehagestudentene mener at de kan initiere behov, men ikke kan sette i gang tiltak på egen hånd. *Erfaringene er at det er treghet i systemet, at tiden går og går før PPT eller BUB eller andre kommer inn med sin ekspertise. Selv kan de observere barnet, involvere foresatte (som avgjøre videre skjebne). Godt foreldresamarbeid er viktig hele tiden.*

Studentene i fokusgruppeintervjuet framhevet betydningen av å jobbe sammen for å kunne yte et koordinert og helhetlig tilbud. Det ble godt belyst i seminaret.

Hvordan ble betydningen av tverrfaglig samarbeid belyst i Aktiv ung-seminaret?

Sykepleiestudentene trekker fram perspektivene som ble belyst første foredrag («Ulike perspektiver på funksjonshemming») var bra. *Det gikk opp for meg at et individ er så komplekst, og mye mer enn sin diagnose ... og at det var flere ulike profesjoner som har sin tradisjon i andre perspektiv som var sammen. Dagne har vært en øye-åpner for hvor mye forskjellig og komplekst som er rundt hvert barn med funksjonsnedsettelse. Sykepleiestudentene sier de har hatt lite om dette tema til nå, tror det blir mer fokus framover. Deres erfaringer er at tverrfaglig samarbeid ofte framstilles svart- hvitt, dersom en oppgave ikke er et beskrevet tiltak gjøres det ikke!*

Sosionomstudentene ønsker at betydning av det tverrfaglige arbeidet hadde kommet enda tydeligere fram. Det var litt indirekte gjennom begge dagene, og ønsket seg mer konkret om det. *Sosionomene har mye om tverrfaglig samarbeid, hele tiden. Dette er så relevant og så viktig for at bruker skal ... grunnen til at vi ikke jobber sånn er at vi ikke har kunnskaper nok om verdien av andre profesjoner sin kunnskap*

Barnehagestudentene mente også at betydningen av det tverrfaglige arbeidet kunne kommet bedre fram.

Alle studentene som deltok i fokusgruppeintervjuet framhevet betydningen av å bli bedre kjent ned hverandre faglig, for derigjennom finne verdien i å samhandle, da må vi kjenne til hverandre hva vi har å tilby for å utfylle hverandre. Her var det stor enighet og et tydelig engasjement om viktigheten av å bli kjent med hverandre på tvers for å kunne samarbeide tverrfaglig.

Hvilken erfaringer har dere vedrørende tverrfaglig arbeid fra praksisene dere har fra deres profesjonsstudier?

Sykepleiestudentene trakk fram erfaring fra tverrfaglig samarbeid om en pasient som skulle hjem; dersom oppgaven ikke står beskrevet som min, kan der hoppes over, og det ble ikke avklart hvem som hadde ansvaret, bare ignorert. *Det framstilles ofte som svart/hvitt...tidspress, produktivitet, loggføring og stress... er hverdagen i kommunene.*

Sosionomstudentene kom med eksempel fra en sykehuspraksis: *en lege som jobber på sykehuset har ikke peiling på hva en sosionom gjør.. Innsikt om hverandres fagområder er til dels fraværende, det er merkelig.* Et annet eksempel er erfaringer fra videregående skole, hvor en elev, som det hadde vært prøvd mange ulike tiltak rundt for at han skulle fortsette på skolen. *Ha ble gitt opp, glemt. Et menneske skal ikke gis opp! Det var vanskelig å ta dette opp som praksisstudent, jeg var for feig.. Vi påvirkes jo av normene som er i organisasjonen.*

Barnehagestudentene – tverrfaglig arbeid har ikke vært tema på forelesninger. Fra praksis nevnes opprettelse av IOP for et barn. Tiltak for barnet sattes i gang i gruppe, ikke individuelt, og det ble beskrevet som bra.

Studentene hadde en dialog rundt IP, som er en rettighet, men tiltakene settes opp er ikke en rettighet, og *sosionomstudentene* sine erfaringer var at om det følges opp er ikke er tilfeldig og personavhengig.

Hvordan opplevde dere å møte andre profesjoner under Aktiv ung- seminaret?

Studentene uttrykte et ønske om å bli bedre kjent med de andre profesjonene. Gjerne ha undervisning og gruppearbeid sammen. Det er viktig å vite om hverandres kunnskapsområder når vi går ut i jobb.

Refleksjonsspørsmålene som studentene ble «presset» til å svare på var bra, fordi svarene fra de ulike profesjonene var ulike. Det opplevdes som litt fremmed, men bra av studentene.

Sosionomstudentene - skriver oppgave om tverrfaglig samarbeid – det er så relevant og så viktig. Grunnen til at det er vanskelig å jobbe tverrfaglig er at vi ikke ha kunnskap nok om de andre, og dermed ikke ser verdien av det de kan.

Barnehagestudentene Føler ikke jeg har hatt noe med de andre studentene å gjøre før nå, under fokusgruppeintervjuet.

Studentene gir uttrykk for at de er nysgjerrige på å lære mer om hverandres praksis, og mener det vil være nyttig.

Hvordan kan slike seminarer organiseres slik at ulike profesjoner i enda større grad blir kjent med hverandre?

Studentenes forslag var å jobbe tverrfaglig i små grupper med case for så å presentere resultatet for et par andre grupper. ½ -1 dag med case, suppleres med teori og pasienthistorier.

2 dager – 5 dager? Her spriket det litt hva de følte var behovet, og sosionomstudentene mente at to dager kanskje var tilstrekkelig.

Studentene ytret et ønske om å få inn folk som jobber tverrfaglig og til å si om hvordan det gjøres i praksis.

Tema 3; medvirkning i eget liv og samfunn

Det tredje hovedtema var medvirkning.

På hvilken måte syns dere seminaret har satt medvirkning som tilnærming til personer med funksjonsnedsettelse i fokus?

Studentene sier at fokuset på medvirkning har vært bra! Seminaret har vist at det kan være vanskelig å få lov til å medvirke, det kommer ikke av seg selv. Det har gitt studentene et innblikk i at vi må se de som ikke roper høyest også, de som ikke har hatt noen som har vært deres «advokat» (ressurssterke foresatte, nettverk, egne ressurser).

Sosionomstudentene hadde ønsket at konsekvenser av manglende medvirkning hadde kommet enda bedre frem. For eks. opplevde Marte å være med å medvirke på de fire tiltakene som hun har vært i via NAV?

Sykepleiestudentene trakk fram *Fritid med Bistand* hvor det var et godt eksempel på medvirkning i praksis.

Har seminaret åpnet for en ressurs orientert tilnærming til det med funksjonsnedsettelse?

Det var enighet blant studentene som var intervjuet om at seminaret hadde åpnet for en ressursorientert tilnærming til funksjonsnedsettelse. Med ressursorientert menes å fokusere på den enkeltes muligheter i stedet for begrensningene.

Er dette noe som kan overføres til andre pasient/bruker grupper?

På spørsmål om det er overføringsverdi til andre brukergrupper/pasienter ble *barrierer* trukket fram. Å være oppmerksomme på alle ulike barrierer, og bidra til å bygge de ned.

Sosionomstudentene la til at fokuset bør være på *hvordan* man kan jobbe sammen med mennesker som er annerledes. Godt at ting settes litt på spissen for å forstå (de stereotypiske tankene)

Sykepleiestudentene sa at noen av foreleserne var med på å slå ned fordommer de ikke visste de hadde. *Ubevisst behandler vi mennesker annerledes. Det er utfordrende å tenke på når en står i en behandlingssituasjon, å vite at når pasienten kommer hjem, er hun overlatt til seg selv... fokuset til pasienten skal være der og da, mens problemer på hjemmebane er alvorlige. Hva er det som er viktigst for deg nå, og stare med det.*

Barnehagestudentene trakk fram eksempelet om å ha ulike forventninger til samme barn – en tanke som kan være med videre i møter med alle

På hvilken måten opplever dere at sosial deltakelse har betydning for de som lever med en funksjonshemming med utgangspunkt i 'Aktiv ung'-seminaret?

Studentene som deltok i fokusgruppen mente at seminaret satte fokus på betydningen av sosial deltakelse på mange ulike måter, at det gikk igjen i nesten alle forelesningene. Studentene trakk fram verdien av å skape din egen identitet, deltakelse i gruppe, fellesskap, du bidrar til noe som er større, du bidrar i samfunnet. Dette har betydning for hvordan du tager livet. Muligheter for sosial deltakelse bør ikke bli påvirket av hvilken funksjonsnedsettelse du har, ble trukket fram av alle.

Sykepleiestudentene la til at det er viktig å forebygge ensomhet.

Barnehagestudentene trakk fram livsglede i hverdagen, livet er meningsfullt, små ting i hverdagen. ha noe å gjøre hver dag! Fulle livet sitt med mening.

Hva blir deres rolle som profesjonelle i forhold til disse personenes aktive deltakelse?

På spørsmålet om rollen som profesjonell i forhold til disse personene sin aktive deltakelse trakk *sosionomstudentene* fram deres kompetanse rundt medvirkning, at de kan medvirke til at den enkelte finner sine ressurser, huske på at alle har Individuelle ønsker. Ikke gi opp et menneske, selv om de først ikke vil. aldri. *Det er vanskelig å få gjennomslag for det sosiale perspektivet når fokuset til de som har makten er langt nede i det medisinske, tiltakene som en sosialarbeider kommer med anses som mindre viktig for medisinerne. må tenke langsiktig for å se resultater i sosialt arbeid. Vi bør treffe hverandre under studiet for å få større innsikt i hverandres fagområder, og dermed respekt for hverandres kunnskap.*

Sykepleiestudentene gjorde seg noen tanker rund tverrfaglig fokus når noen skal «ut i livet» etter et sykehusopphold, hva skal til for deg. *Viktigheten av et helhetlig fokus har blitt tydeligere for meg som sykepleier..*

Barnehagestudentene sier at de har ikke et *behandlingssyn* på barn, men mer hva skal vi gjøre nå for å komme et skritt videre.

Veien videre

Erfaringene som er kommet til uttrykk gjennom fokusgruppeintervjuet skal sees i sammenheng med resultater fra evaluering som gjennomføres med alle studentene.

Det etterlyses er mer tid til å jobbe sammen tverrfagligtverrfaglig. Studentene opplever seg fremmede for hverandre også når de sitter i samme forelesningssal. For å imøtekomme dette kom studentene kom med forslag om å løse et konkret case sammen på tvers av profesjonene.

Evalueringen viser at studentene opplever temaene som relevante og nyttige, og at undervisningen treffer bra.

Vedlegg

Fokusgruppe intervjuguide

Informanter: studenter ved Nord som deltok på 'Aktiv ung' seminar

Fokusgruppemoderatorer: Tove Bergkvist

Tid: rett etter dag 2 av undervisningen

Hensikt: faglig evaluering av 'Aktiv-ung' seminaret.

Tema 0: Innledning	(her kan vi notere ned stikkord underveis under intervjuet)
<p>Takk for at dere deltar på fokusgruppe intervju.</p> <p>Si litt om hensikten med intervjuet (3 punkter vi er særlig interessert i å diskutere disse er utvikling av egen kompetanse, tverrfaglighet og medvirkning). Si litt om moderator og co-moderator funksjonen, og dynamikken med fokusgruppe.</p> <p>Kort presentasjonsrunde.</p> <p>Informer om samtykke, frivillighet og anonymitet_ vi følger forskningsetiske retningslinjer selv om dette er et utviklingsprosjekt og derfor ikke meldepliktig til NSD.</p> <ul style="list-style-type: none">• Hva var nyttig med 'Aktiv ung'-seminaret?• Hva var det viktigste budskapet du sitter igjen med etter seminaret? <p><i>Dette må vi prøve å få dekket: (er det noe forskjell mellom utdanningsgruppene, prøv å få studentene til å utdype det i tråd med sin profesjon)</i></p>	
Tema 1: Utvikling av egen kompetanse	
<ul style="list-style-type: none">• Hvordan kan du, i din profesjon, bidra til at sosial deltakelse øker for de med funksjonsnedsettelse?• Hva blir din rolle som profesjonell i dette arbeidet? <p><i>Dette må vi prøve å få dekket: (er det noe forskjell mellom utdanningsgruppene? Få studentene til å reflektere over overførbarheten til egen profesjon)</i></p>	
Tema 2: Utvikle tverrfaglige perspektiver som profesjonsutøver	

<ul style="list-style-type: none"> • Hvilken betydning har det tverrfaglig arbeid for å imøtekomme personer med funksjonsnedsettelse? - Hvordan ble dette belyst i 'Aktiv ung'-seminaret? • Hvilken erfaringer har dere vedr tverrfaglig arbeid fra praksisene dere har fra deres profesjonsstudier? <p>Organisering av seminaret:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan opplevde dere å møte andre profesjoner under Aktiv ung- seminaret? • Hvordan kan slike seminarer organiseres slik at ulike profesjoner i enda større grad blir kjent med hverandre? 	
<p>Tema 3: Medvirkning i eget liv og samfunn</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • På hvilke måte synes dere seminaret har satt medvirkning som tilnærming til personer med funksjonsnedsettelse i fokus? • Har seminaret åpnet for en ressurs orientert tilnærming til det med funksjonsnedsettelse? - Er dette noe som kan overføres til andre pasient/bruker grupper? • På hvilken måten opplever dere at sosial deltakelse har betydning for de som lever med en funksjonshemming med utgangspunkt i 'Aktiv ung'-seminaret? - hva blir deres rolle som profesjonelle i forhold til disse personenes aktive deltakelse? <p><i>Dette må vi prøve å få dekket: (er det noe forskjell mellom utdanningsgruppene? Her får vi fortolkninger av medvirkning? Prøv få studentene til å definere medvirkning og hva som ligger i dag).</i></p>	

Tema 4: Avslutning

- **Andre refleksjoner rundt likeverdige muligheter for aktiviteter og deltakelse for de med en funksjonsnedsettelse?**

Anbefaling om videreføring:

- ***Hvilke anbefalinger har dere om videreføring av seminaret?***
- ***Forslag til endringer?***
- ***Er det andre forhold som dere ønsker å bringe opp? Eller har vi dekket de områder som er vesentlig?***

Dette må vi prøve å få dekket: (hvorfor? Stemmer det overens med det de ha sagt tidligere om medvirkning, tverrfaglighet og egen kompetanse)

Takk for at dere tok dere tid til å delta i fokusgruppe intervjuet.